

Atzinums

par Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietas ietekmes uz vidi novērtējuma noslēguma ziņojumu

Derīgs līdz 2002.gada 24. augustam

Izdots paredzētās darbības ierosinātajam **Ventspils pilsētas Domesbezpeļņas pašvaldības uzņēmumam “Labiekārtošanas kombināts”, reģistrācijas Nr. 1203001105, tālrunis 3622747**

Paredzētās darbības nosaukums:

Ventspils reģionālās sadzīves atkritumu apglabāšanas vietas (poligona) ierīkošana

Paredzētās darbības iespējamās norises vietas :

- **“Pentuļi” Vārves pagastā;**
- **“Dēdes – Silābelnieki” Piltenes lauku teritorijā**

1. Īss paredzētās darbības raksturojums:

Projekts paredz reģionāla sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona vietas izvēli un tā ierīkošanu aptuveni 30 ha platībā, lai sakārtotu Ventspils rajonā atkritumu noglabāšanu atbilstoši spēkā esošās likumdošanas prasībām. Poligona darbību paredzēts realizēt vairākās kārtās un tas nodrošinātu iespēju ekspluatēt poligonu vairākus gadu desmitus. Poligona ierīkošanu un apsaimniekošanu veiks Ventspils pilsētas pašvaldības uzņēmums “Labiekārtošanas kombināts” atbilstoši visām spēkā esošajām vides aizsardzības prasībām, un pēc tā darbības uzsākšanas esošo “Platenes” izgāztuvi un pārējās rajona atkritumu apglabāšanas vietas ir paredzēts slēgt, lai neturpinātu tajās pastāvošo vides piesārņošanu.

2. Izvērtētā dokumentācija:

- SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian” un SIA “Geo Consultants” izstrādātais “Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietas ietekmes uz vidi novērtējums” - darba ziņojums ar pielikumiem kopumā uz 170 lpp.;
- Ventspils reģionālās vides pārvaldes atzinums uz 2 lpp.;
- Ekspertu atzinumi par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kopumā uz 17 lpp.;
- Ietekmes uz vidi novērtējuma darba ziņojuma sabiedriskās apspriešanas protokoli kopumā uz 5 lpp.;
- Tārgales pagasta padomes lēmums uz 1 lpp.;
- Ekspertu sanāksmes protokols uz 3 lpp.;
- Piltenes pilsētas ar lauku teritoriju un Tārgales pagasta iedzīvotāju protesta un aptaujas anketu dati kopumā ar vairāk nekā 300 parakstiem uz 20 lpp.;
- SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian” un SIA “Geo Consultants” izstrādātais “Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietas ietekmes uz vidi novērtējums” - noslēguma ziņojums ar pielikumiem kopumā uz 203 lpp.

3. Obligātie nosacījumi un tālākajā projektēšanā veicamie pasākumi:

- Pēc vietas izvēles akcepta atbilstošajā pašvaldībā projekta ierosinātajam likumā paredzētajā kārtībā jāgriežas Ventspils reģionālajā vides pārvaldē vides aizsardzības tehnisko noteikumu saņemšanai atkritumu poligona projekta izstrādei.
- Ventspils reģionālajai vides pārvaldei jāpieprasa un projekta ierosinātajam jānodrošina gruntsūdeņu, virszemes ūdeņu un tuvāko māju ūdensapgādes ūdens kvalitātes esošā stāvokļa novērtējumu pirms poligona būvniecības un ekspluatācijas uzsākšanas.

- Attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanu jāievēro spēkā esošās likumdošanas prasības.
- Atzinums ir spēkā kopā ar pielikumu "Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietu salīdzinošā analīze", kas ir neatņemama šī atzinuma sastāvdaļa.

Pamatojoties uz iepriekš minēto materiālu analīzi, Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs cieto sadzīves atkritumu apglabāšanas poligona projekta turpmākajai izstrādei

- **rekomendē "Pentuļus" Vārves pagastā;**
- **nerekomendē "Dēdes" - "Silābelniekus" Piltenes lauku teritorijā.**

Direktors

Jānis Avotiņš

1999.gada 23.augustā

Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietu salīdzinošā analīze.

Atbilstoši Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietas ietekmes uz vidi novērtējumā sniegtajiem datiem, pēdējos gados Ventspils rajonā kopumā tiek saražoti nedaudz vairāk par 100 000 m³ vai aptuveni 23 000 t atkritumu gadā, kas tiek noglabāti 14 rajona izgāztuvēs. Vairāk nekā 90% no tiem tiek apglabāti Ventspils pilsētas izgāztuvē "Platene", kas atrodas Tārgales pagastā. Tā kā visas šīs izgāztuves ierīkotas, neņemot vērā vides aizsardzības prasības, notiek pazemes ūdeņu piesārņošanās, kas var apdraudēt kvalitatīva dzeramā ūdens ieguvu. Sevišķi nepieļaujami tas ir tādēļ, ka dzeramā ūdens horizonts vidusdevona smilšakmeņos ir viegli piesārņojams. Tādējādi moderna un vides aizsardzības prasībām atbilstoša atkritumu poligona būvniecība Ventspils rajonā ir ļoti nepieciešama.

Atbilstoši Ventspils pilsētas domes pašvaldības bezpeļņas uzņēmuma "Labiekārtošanas kombināts" pasūtījumam SIA "Geo Consultants" ir veikusi sākotnējo astoņu piedāvāto vietu Tārgales, Vārves, Popes pagastos un Piltenes lauku teritorijā izpēti, lai atrastu piemērotu vietu jaunajam atkritumu apglabāšanas poligonam. Tās rezultātā veikta trīs piemērotāko vietu atlase, vadoties no vietu piemērotības ģeoloģiskajiem un hidroģeoloģiskajiem aspektiem. Lai gan tehniski ir iespējams izveidot drošu poligonu gandrīz jebkurā vietā, būtu optimāli, ja zem poligona teritorijas atrastos vismaz vairākus metrus biezs mālainu nogulumu slānis, kas varētu polimēru plēves vai cita izolācijas materiāla bojājuma gadījumā aizsargāt pazemes ūdeņus no piesārņojuma izplatības dziļākajos slāņos. Kā piemērotākās tika izvēlētas sekojošas vietas:

- "Grunduļi" Tārgales pagastā;
- teritorija pie Gārzdes starp viensētām "Dēdes" un "Silābelnieki" Piltenes lauku teritorijā (turpmāk tekstā "Dēdes"- "Silābelnieki");
- teritorija uz Dienvidiem no Medoles strauta, kas nosaukta par "Pentuļiem" pēc tuvāko māju nosaukuma Vārves pagastā (turpmāk tekstā "Pentuļi").

Pēc šo vietu detalizētas ģeoloģiski- hidroģeoloģiskās izpētes tika atlasītas divas perspektīvākās vietas ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai – Vārves pagasta "Pentuļi" un "Dēdes" – "Silābelnieki" Piltenes lauku teritorijā.

Atbilstoši likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" prasībām par šīm divām vietām konsultantu firmas SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" un SIA "Geo Consultants" ir sagatavojušas Ventspils reģiona atkritumu apglabāšanas vietas ietekmes uz vidi novērtējumu. Tas ir apspriests abās ieinteresētajās pašvaldībās, to ir izvērtējuši Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts biroja pieaicinātie eksperti un jebkurai ieinteresētajai personai ir bijusi iespēja paust savu viedokli par piedāvātajiem risinājumiem.

Salīdzinot abas piedāvātās vietas, lai izvēlētos piemērotāko no tām jaunā atkritumu apglabāšanas poligona ierīkošanai, jāņem vērā virkne nosacījumu, kas ierobežo vai pat aizliedz šāda veida darbības. Daļa no šīm objektīvajām prasībām ir formalizēta likumdošanā un ieguvusi juridisku statusu, tādējādi kļūstot par izslēdzošu kritēriju neatbilstības gadījumā.

Attiecībā uz cieto sadzīves atkritumu poligona izvietojumu, spēkā esošā likumdošana nosaka sekojošus izslēdzošos kritērijus:

- Atbilstība teritorijas plānojuma prasībām. Šis kritērijs Ventspils gadījumā reāli nedarbojas, jo ne Vārves pagastam, ne Piltenes pilsētai ar lauku teritoriju plānojums vēl nav izstrādāts un apstiprināts kā spēkā esošs. Tas lielā mērā apgrūtina un paildzina optimālās vietas izvēli, jo visas pagastu attīstības perspektīvas vēl nav pilnībā apzinātas un izdiskutētas ar vietējiem iedzīvotājiem un ieinteresētajām institūcijām.
- Atkritumu poligons nedrīkst atrasties īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, kuru apsaimniekošanas nosacījumi to nepieļauj, un nedrīkst būt pretrunā ar Aizsargjoslu likumu. Šajā konkrētajā gadījumā neviens aizsargjoslu pārkāpums ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā nav uzrādīts, tāpat neviena no piedāvātajām vietām neatrodas kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai pat to tuvumā.
- Atkritumu poligonu izvietojumu kopš šā gada februāra reglamentē Ministru Kabineta noteikumi Nr.38 "Sadzīves atkritumu poligonu ierīkošanas, apsaimniekošanas un slēgšanas noteikumi". Šie noteikumi blakus vēlamiem kritērijiem nosaka arī virkni obligāto priekšnosacījumu, kādās vietās cieto sadzīves atkritumu poligonu izvietošana ir aizliegta. Atbilstoši noslēguma ziņojumā sniegtajai informācijai "Dēdes" - "Silābelnieki" neatbilst šo noteikumu 4.punkta 3. apakšpunktā izvirzītajām prasībām, jo gruntsūdens līmenis ir ļoti augsts un vismaz daļā no teritorijas neatbilst noteikumos noteiktajam 1 m no zemes virsmas. Neatbilstību var novērst, veicot teritorijas uzbēršanu. "Pentuļi" gadījumā gruntsūdens līmenis ir zemāks par 1 m no zemes virsmas, taču, lai to nodrošinātu, nepieciešama regulāra grāvju stāvokļa kontrole un, nepieciešamības gadījumā, bebru aizsprostu likvidēšana. Attiecībā uz pārējiem MK noteikumu 4. un 5. punktā minētajiem izslēdzošajiem kritērijiem neatbilstība nav uzrādīta nevienā no abām apskatītajām vietām.

Atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs savā atzinumā var aizliegt paredzēto darbību, ja nav ievērotas likumos vai citos normatīvajos aktos noteiktās prasības. Šajā gadījumā ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums neuzrāda nevienu normatīvajos aktos paredzētu spēkā esošu izslēdzošu kritēriju "Pentuļos", bet "Dēdes"- "Silābelniekos" šo neatbilstību ir iespējams novērst, veicot papildus teritorijas uzbēršanu, kas gan palielinātu kopējās projekta realizācijas izmaksas. Līdz ar to, veicot nepieciešamos papildu pasākumus, likumdošanā noteikto prasību ievērošana var tikt nodrošināta abās vietās.

Ideālā gadījumā atkritumu poligonam jāatbilst vienlaicīgi daudziem, bieži vien praksē grūti realizējamiem parametriem, bet jebkurā gadījumā ir jāizvēlas maksimāli piemērotākais no variantiem.

Tā kā ietekmes uz vidi novērtējuma galvenais uzdevums ir sniegt maksimāli pilnīgu un objektīvu informāciju lēmuma pieņēmējiem, tālāk dota katras piedāvātās vietas konspektīva analīze, akcentējot rādītājus, kas nosaka vienas vai otras vietas pozitīvās puses un trūkumus.

"Dēdes"- "Silābelnieki" Piltenes lauku teritorijā:

Pozitīvie aspekti:

- Piemērota teritorijas ģeoloģiskā uzbūve – piedāvāto poligona platību visā tās teritorijā veido mālaini, ūdeni vāji filtrējoši nogulumi;
- Ērti nodrošināma elektroapgāde, jo izvēlēto teritoriju dienvidrietumu stūrī šķērso elektropārvades līnija;
- Nepieciešamības gadījumā ir iespējama poligona teritorijas paplašināšana;

- Netiek apdraudēti artēziskie dzeramā ūdens horizonti;
- Teritorijā nav derīgo izrakteņu atradņu, netiek izjauktas vērtīgas ainavas;
- Teritorijā nav aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu, ļoti vērtīgu biotopu, vai kultūras pieminekļu;
- Netiek nozīmīgi ietekmētas kultūrvēsturiskās vērtības;
- Zeme pieder pašvaldībai.

Negatīvie aspekti :

- Ventspils –Piltenes ceļš tā sākuma posmā ir diezgan šaurs un ved caur privātmāju rajonu;
- Nepieciešama esošā ceļa rekonstrukcija no Ventspils –Piltenes ceļa līdz Kalēju mājām, bet tālāk aptuveni 1,5 km garumā nepieciešama pilnīgi jauna pievedceļa izbūve līdz poligona teritorijai, līdz ar to pievedceļa izbūves izmaksas būs lielākas nekā Vārves pagastā.
- Tuvākā viensēta “Silābelnieki” atrodas tikai 450 m attālumā;
- Teritorija ir liela meliorēta lauka daļa un var tikt izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā, tā tiek klasificēta kā augstvērtīga lauksaimniecībā izmantojama zeme;
- Virszemes noteces novadīšana, it sevišķi pavasaros, var būt problemātiska;
- Nepieciešama esošās meliorācijas sistēmas darbības inventarizācija un grāvju iztīrīšana vairāk nekā 0,5 km garumā;
- Ja meliorācijas sistēmas sakopšanas rezultātā neizdodas nodrošināt gruntsūdens līmeņa pazemināšanos līdz likumdošanā noteiktajam līmenim, nepieciešama teritorijas uzbēršana;
- Teritorija ir labi pārredzama no Rietumu un Dienvidu puses, tajā skaitā no Dienvidrietumos esošajiem kapiem;
- Ieteicams noteikt aprobežojumus Ziemeļos un Austrumos esošā meža izmantošanai;
- Teritorija tiek minēta kā meža zvēru dabiskās migrācijas ceļa posms, līdz ar to laba medību vieta;
- **Darba ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laikā aktīvi izteikta negatīva apkārtnes iedzīvotāju attieksme pret šo vietas izvēli ne tikai Piltenes lauku teritorijā, bet arī Tārgales pagastā;**
- Pašvaldības attieksme iedzīvotāju spiediena rezultātā izmainījies un tā ir atcēlusi savu piedāvājumu teritorijas izmantošanai atkritumu poligona vajadzībām.

“Pentuļi” Vārves pagastā

Pozitīvie aspekti:

- Salīdzinoši nomaļa un mazapdzīvota vieta;
- Tuvākajā apkārtnē (0,5 km attālumā) nav nevienas mājas;
- Izvēlēta vieta atrodas netālu no asfaltētās šosejas, kas ved uz Ventspili;
- Piemērota teritorijas ģeoloģiskā uzbūve - piedāvāto poligona platību visā tās teritorijā veido mālaini, ūdeni vāji filtrējoši nogulumi;
- Netiek apdraudēti artēziskie dzeramā ūdens horizonti;
- Nepieciešamības gadījumā ir teritorijas paplašināšanas iespējas;
- Vizuāli labi norobežota teritorija, tā būs daļēji redzama tikai no trīs viensētām;
- Teritorijā nav derīgo izrakteņu atradņu, vērtīgu ainavu un aizsargājamo augu sugu;
- Netiek nozīmīgi ietekmētas kultūrvēsturiskās vērtības;
- Samērā nelielas teritorijas sagatavošanas izmaksas būvniecībai;
- Iedzīvotāju attieksme neviennozīmīga, bet aktīvi protests netiek pausts;
- Pozitīva Ventspils reģionālās vides pārvaldes attieksme;
- Zeme pieder pašvaldībai un tā ir paredzējusi šo zemes gabalu atkritumu poligona izveidei;
- Pašvaldības piekrišana un ieinteresētība līdzdarboties projekta tālākā virzībā.

Negatīvie aspekti:

- Nepieciešama pievedceļa rekonstrukcija un jauna pievedceļa būve aptuveni 2,5 km kopgarumā;
- Elektroapgādes pieslēguma nodrošinājums salīdzinoši dārgāks;
- Teritorija ir liela meliorēta lauka daļa un var tikt izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā;
- Nepieciešama meliorācijas grāvju sakopšana un pastāvīga uzraudzība, lai tos neaizdambētu bebrī;
- Jāuzliek aprobežojumi kailcirtēm meža puduros, kas vizuāli maskē poligona teritoriju;

Papildus augstāk apskatītajam atkritumu apglabāšanas vietu salīdzinošajam novērtējumam un obligātajām likumdošanas prasībām pēc būtības limitējoši darbības realizācijai ir vēl divi faktori:

- Zemes īpašnieku piekrišana pārdot, apmainīt, uzdāvināt vai kā citādi piešķirt zemi atkritumu poligona būvniecībai.
- Pašvaldības piekrišana un gatavība veicināt iepriekšējā jautājuma atrisināšanu, kā arī gatavība uzņemties ar poligona izveidi un ekspluatāciju saistīto jautājumu risināšanu, tajā skaitā apkārtējo iedzīvotāju informēšanu un pārliecināšanu.

Šajā gadījumā abas teritorijas pieder atbilstošajām pašvaldībām un tās abas sākotnēji piedāvāja augstāk minētos zemes gabalus atkritumu apglabāšanas poligona ierīkošanai, taču iedzīvotāju protestu rezultātā 1999. gada 17. jūnijā Piltenes pilsētas Dome ir atcēlusi savu 1998. gada 18. jūnija lēmumu Nr. 72 par atkritumu poligona izveidošanu Piltenes lauku teritorijā. Vārves pagasta pašvaldība savu nostāju nav mainījusi.

Tādējādi ietekmes uz vidi novērtējuma procesā tika objektīvi izvērtētas abas vietas, bet vienīgā reālā iespēja šobrīd ir poligona izveide Vārves pagasta "Pentuļos". Jāatzīmē, ka perspektīvā vieta "Pentuļi" ir piemērotākā arī no visiem pārējiem aspektiem, kā tas redzams augstāk sniegtajā vietu salīdzinošajā analizē.

Kopsavilkums.

Ietekmes uz vidi novērtējuma process ir parādījis, ka papildus objektīvajiem poligona teritoriju izvēles kritērijiem liela loma ir arī pašvaldību un sabiedrības aktīvajai attieksmei pret vienu vai otru piedāvāto atkritumu apglabāšanas poligona vietu. Ietekmes uz vidi novērtējuma valsts birojs izsaka pateicību visiem, kas ir piedalījušies šī darba izstrādē un ar savu attieksmi pāduši ieinteresētību optimālā risinājuma meklēšanā.

Darba ziņojuma izvērtēšanas un sabiedriskās apspriešanas rezultātā veiktie papildinājumi un precizējumi ir iekļauti noslēguma ziņojumā, bet tie nerada būtiskas izmaiņas potenciālo vietu sākotnējā vērtējumā.

Ietekmes uz vidi novērtējums parāda, ka abās izvērtētajās vietās ir iespējams ierīkot sadzīves atkritumu poligonu.

Negatīvo un pozitīvo rādītāju salīdzinošā analīze liecina par vietas "Pentuļi" priekšrocībām.